

วรรณคดีที่เกี่ยวข้อง

โครงการแก้ไขการไม่รู้หนังสือแบบเบ็ดเสร็จ

ประวัติและความเป็นมา

จากการสำรวจสำมะโนประชากรเมื่อปี พ.ศ. 2480 ปรากฏว่า ในจำนวนประชากร 14 ล้านคนเศษ มีผู้ไม่รู้หนังสือ อายุมากกว่า 10 ปีขึ้นไปถึงร้อยละ 68.8 รัฐบาลมองเห็นความจำเป็นในเรื่องการจัดการศึกษาผู้ใหญ่ และได้เริ่มรณรงค์จัดการไม่รู้หนังสือขึ้น โดยออกพระราชกำหนดในปี พ.ศ. 2483 ให้คนไทยทุกคนต้องเรียนรู้หนังสือไทย ทำให้ผู้ไม่รู้หนังสือเข้าเรียนหนังสือกันมาก ระหว่างปี พ.ศ. 2483 ถึง 2487 ซึ่งเป็นปีที่ใช้พระราชกำหนดนี้ มีผู้รู้หนังสือเพิ่มขึ้นถึง 1,409,686 คน ครั้นถึงปี พ.ศ. 2488 เมื่อสงครามโลกครั้งที่ 2 ยุติลง เศรษฐกิจของประเทศตกต่ำ การบังคับให้ประชาชนต้องเรียนหนังสือจึงเป็นเรื่องลำบาก ซึ่งเป็นเหตุให้รัฐบาลยกเลิกพระราชกำหนดดังกล่าว ปล่อยให้ประชาชนเรียนโดยสมัครใจ ทำให้จำนวนผู้เรียนลดลง การศึกษาผู้ใหญ่จึงซบเซาไประยะหนึ่ง จนกระทั่งปี พ.ศ. 2490 รัฐบาลได้ฟื้นฟูการจัดการศึกษาผู้ใหญ่ขึ้นใหม่ เพื่อให้เหมาะสมกับเหตุการณ์ทางเศรษฐกิจและสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป กระทรวงศึกษาธิการจึงได้กำหนดวัตถุประสงค์ของการดำเนินงานจัดการศึกษาผู้ใหญ่ให้กว้างขวางไปจากเดิมอีก คือนอกจากจะจัดให้ประชาชนอ่านออกเขียนได้แล้ว ยังส่งเสริมให้มีการสอนวิชาชีพและการใช้เวลาว่างของประชาชนให้เป็นประโยชน์อีกด้วย¹

¹ กองการศึกษาผู้ใหญ่, กรมสามัญศึกษา, รายงานการศึกษาผู้ใหญ่ประจำปี 2509 (กองการศึกษาผู้ใหญ่, 2509), หน้า 1.

ในปี พ.ศ. 2508 องค์การยูเนสโกได้จัดให้มีการประชุมระหว่างชาติขึ้นที่ประเทศอิตาลี เพื่อหาทางขจัดปัญหาการไม่รู้หนังสือ ที่ประชุมพิจารณาเห็นว่า การสอนผู้ใหญ่ให้อ่านออกเขียนได้เป็นอย่างดีไม่เป็นภาระเพียงพอ ไม่ช่วยให้คนมีชีวิตอยู่ดีกินดีได้ ควรจะเพิ่มการสอนทักษะวิชาชีพที่คนในท้องถิ่นนั้นทำอยู่ เพื่อปรับปรุงอาชีพและความเป็นอยู่ในชีวิตให้ดีขึ้น และความเชื่ออีกประการหนึ่งคือ การสอนทักษะการประกอบวิชาชีพจะช่วยจูงใจให้ผู้เรียนสนใจการเรียนมากขึ้น เนื่องจากผู้ใหญ่สนใจเรียนในสิ่งที่มีประโยชน์ต่อตนเองจริง ๆ เพื่อที่จะให้บรรลุแนวความคิดดังกล่าวจึงได้จัดวิธีสอนโดยสร้างแบบเรียนให้มีค่าที่สอดคล้องกับวิชาชีพที่เรียน มีเอกสารเกี่ยวกับวิชาชีพนั้น ๆ เพิ่มเติม หรือในบางครั้งก็เชิญวิทยากรในอาชีพโดยตรงมาบรรยาย การดำเนินงานดังกล่าวแม้ว่าจะได้ผลบ้างพอสมควร แต่ก็มีอุปสรรคหลายประการอันเนื่องจาก

1. การจัดสอนทักษะทางวิชาชีพอย่างเดียวนั้น ไม่เพียงพอต่อการตอบสนองความต้องการของผู้เรียน เพราะผู้ใหญ่ต้องประสบปัญหาในชีวิตประจำวันอื่น ๆ อีกมากมาย การประกอบอาชีพเป็นเพียงส่วนหนึ่งของปัญหาเหล่านั้น

2. ครูผู้สอนต้องประสบปัญหาในการสอนวิชาชีพ เพราะครูไม่ได้เป็นผู้รู้ในวิชาชีพนั้นโดยตรง ทำให้เกิดความไม่แน่ใจในการสอนวิชาชีพ จึงสอนแต่เพียงให้อ่านออกเขียนได้เป็นอย่างดี

3. การเชิญวิทยากรมาบรรยายแต่ละครั้งกระทำด้วยความลำบาก เนื่องจากการเดินทางไม่ค่อยสะดวก ทำให้วิทยากรไม่ค่อยเต็มใจมากนัก การสอนวิชาชีพจึงต้องเลิกล้มโดยปริยาย

เนื่องจากอุปสรรคดังกล่าว กองการศึกษาผู้ใหญ่จึงพยายามหาทางปรับปรุงเพื่อแก้ไขปัญหาให้หมดไป ประกอบกับยูเนสโก (World Education) ได้เดินทางมาประเทศไทย เพื่อหาทางส่งเสริมความรู้เรื่องการวางแผนครอบครัวให้ควบคู่ไปกับโครงการแก้ไขการไม่รู้หนังสือแบบเบ็ดเสร็จ กองการศึกษาผู้ใหญ่เห็นว่าการศึกษารวบรวมการวางแผนครอบครัวในแง่ปัญหาชีวิตเป็นเรื่องที่ควรจัด จึงได้ร่วมกับองค์การการศึกษาโลกในการสมัครเพื่อจัดโครงการแก้ไขการไม่รู้หนังสือแบบเบ็ดเสร็จ (Functional Literacy and Family Life Education Program) สำหรับประเทศไทยขึ้น ซึ่งมี

จุดมุ่งหมายเพื่อแก้ปัญหาในชีวิตประจำวันของประชาชนในชนบท โดยการยกสภาพความเป็นอยู่ของแต่ละบุคคลและของชุมชนอันเป็นอุปสรรคต่อความอยู่เย็นเป็นสุข ต่อความอยู่ดีกินดี ให้เป็นประเด็นสำหรับผู้ศึกษาใคร่ร่วมกันศึกษา อภิปรายและหาทางแก้ไขให้ดีขึ้น ส่วนเรื่องการอ่านการเขียนและคิดเลขเป็นนั่น จัดให้ประสมกลมกลืนไปกับปัญหานั้น ๆ แต่ละวันที่ผู้เรียนมาเรียนอย่างน้อยก็ได้มีโอกาสแก้ปัญหาหรือได้พิจารณาปัญหา และหาทางแก้ปัญหของตนหรือของชุมชนที่ตนเกี่ยวข้องไปด้วยหนึ่งปัญหา จุดประสงค์สูงสุดของโครงการนี้ก็คือฝึกให้คนคิดเป็น แก้ปัญหาเป็น และมีเครื่องมือในการที่จะแสวงหาข้อมูลมาประกอบความคิด การตัดสินใจ ให้สามารถอยู่ในชุมชนที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วได้อย่างมีความสุขตามสมควร

โครงการนี้ได้รับความช่วยเหลือจากองค์การการศึกษาโลก (World Education) และจัดดำเนินการเป็นครั้งแรกที่จังหวัดลำปางและจังหวัดแพร่ ในปี พ.ศ. 2514

ความมุ่งหมาย

โครงการการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จ มีความมุ่งหมายเพื่อ

1. ส่งเสริมให้คนคิดเป็น แก้ปัญหาเป็น อันจะเป็นแนวทางให้สามารถมีชีวิตอยู่ในสังคมอย่างมีความสุข
2. เพื่อให้คนเกิดความพร้อมที่จะรับบริการจากหน่วยงานส่งเสริมความอยู่ดีกินดีในสาขาต่าง ๆ เช่น อานามัย เกษตร และเพื่อให้รู้จักหาทางที่จะแสวงหาบริการอื่น ๆ
3. เพื่อให้ได้เรียนรู้หนังสืออันจะใช้เป็นเครื่องมือในการหาข้อมูล ความรู้ใหม่ ๆ ในการที่จะช่วยการคิดการแก้ปัญหาอันจะเป็นประโยชน์ต่อชีวิตประจำวัน

วิธีดำเนินงาน

กองการศึกษาผู้ใหญ่ กระทรวงศึกษาธิการ ได้เริ่มดำเนินการทดลองโครงการแก้ไขการไม่รู้หนังสือแบบเบ็ดเสร็จที่จังหวัดลำปางและจังหวัดแพร่ในปี พ.ศ. 2514 โดยมีชั้นการดำเนินงานดังนี้

1. สำนักรวสภาพความเป็นอยู่ ปัญหาที่เป็นอุปสรรคต่อการกินคือบูดี และความ
ต้องการของประชาชนในจังหวัดลำปางและจังหวัดแพร่ (แหล่งทกคอง) ในปี พ.ศ. 2513
2. จัดตั้งคณะกรรมการคัดเลือกปัญหาที่สำคัญในชนบทมาวางเป็นหลักสูตร
แบบเรียน
3. อบรมครู ผู้บริหาร และศึกษานิเทศก์ ก่อนเริ่มโครงการ
4. ดำเนินการทศของโครงการที่จังหวัดลำปางและแพร่ ในปี พ.ศ. 2514
โดยจัดให้มีห้องเรียนจังหวัดละ 10 ห้อง และมีนักศึกษาทั้งหมด 425 คน
5. ดำเนินการประเมินผลนักเรียนรุ่นแรกที่สำเร็จหลักสูตรการศึกษาผู้ใหญ่แบบ
เบ็ดเสร็จ 372 คน ผลปรากฏว่า การดำเนินงานได้ผลดี นักเรียนสามารถอ่านออกเขียนได้
และคิดเลขเป็นภายในระยะเวลา 6 เดือน ทั้งยังเปลี่ยนแปลงทัศนคติไปในทางที่ต้องการ
6. ปรับปรุงหลักสูตร แบบเรียน โดยเน้นหนักในปัญหาชีวิตของชาวชนบทซึ่งอาจ
แบ่งเป็นหัวข้อใหญ่ ๆ ได้ 4 หัวข้อ คือ การอาชีพ การอนามัย เศรษฐกิจ และหน้าที่-
พลเมือง ใช้วิธีสอนแบบอภิปรายปัญหาพร้อมกับหาทางแก้ไขปัญหาควบคู่ไปกับการสอนอ่านเขียน
และการคิดเลข²

จากผลการประเมินผลในข้อ 5 กองการศึกษาผู้ใหญ่จึงได้ขยายโครงการไปยัง
จังหวัดและภาคการศึกษาอื่น ๆ ตามแผนการขยายงานของโครงการที่ได้วางไว้ ดังตาราง
ที่ 1

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

² กองแผนงาน, สำนักงานปลัดกระทรวง, รายงานการศึกษากระทรวงศึกษาธิการ
ปีการศึกษา 2515 (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์คุรุสภา, 2517), หน้า 152.

ตารางที่ 1 แผนขยายการดำเนินงานโครงการแก้ไขการไม่รู้หนังสือแบบเบ็ดเสร็จ³

ปี	จำนวน ภาคการศึกษา	จำนวน จังหวัด	จำนวน ชั้นเรียน	จำนวน นักศึกษาผู้ใหญ่
2514	1	2	20	487
2515	2	12	102	2,120
2516	6	32	280	5,600
2517	8	44	400	8,000
2518	9	51	600	12,000
2519	10	60	800	16,000
2520	12	71	850	19,000

โครงการที่อ่านหนังสือพิมพ์ประจำหมู่บ้าน

ความเป็นมา

ตามพระราชบัญญัติประถมศึกษา พ.ศ. 2479 กำหนดให้ประชาชนชาวไทยทุกคนจะต้องได้รับการศึกษาในโรงเรียนจนกระทั่งอายุ 15 ปี หรือจบชั้นประถมปีที่ 4 ต่อมาในปี พ.ศ. 2504 รัฐบาลได้เริ่มขยายการศึกษาภาคบังคับจาก 4 ปีเป็น 7 ปี อันเป็นความพยายามของรัฐบาลที่จะส่งเสริมให้ประชากรมีการศึกษาเพียงพอเพื่อเป็นกำลังผลิตในการ

³ Division of Adult Education, Department of General Education, Ministry of Education, A Study of Nonformal Academic Program for out-of-School Population in Thailand (1972), p. 56.

พัฒนาประเทศ ในปัจจุบันการจัดการศึกษาของประเทศยังประสบปัญหาต่าง ๆ อีกมาก นักเรียนเพียงจำนวนน้อยเท่านั้นที่มีโอกาสศึกษาสูงกว่าชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ดังตัวอย่างนักเรียนที่เขาเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ในปี พ.ศ. 2507 สามารถเรียนต่อในชั้นประถมศึกษาปีที่ 7 ได้เพียงร้อยละ 27.7

ประชาชนชาวไทยส่วนใหญ่อาศัยอยู่ในชนบทซึ่งขาดความสะดวกสบายในการดำรงชีวิตหลาย ๆ ด้าน เช่น ด้านการคมนาคม ด้านการติดต่อสื่อสาร เป็นต้น ดังนั้นโอกาสที่นักเรียนจะศึกษาเล่าเรียนมีน้อย นักเรียนที่จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จากโรงเรียนไปแล้วไม่ค่อยมีโอกาสได้อ่านหรือใช้หนังสือ ในที่สุดก็จะลืมและกลายเป็นคนไม่รู้หนังสือ ดังเช่นกรมสามัญศึกษาได้ทำการสำรวจในปี พ.ศ. 2511 พบว่า นักเรียนที่จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ประมาณร้อยละ 33 หรือ 1 ใน 3 จะกลายเป็นคนไม่รู้หนังสืออีกใน 3 ถึง 4 ปี หลังจากออกจากโรงเรียนไปแล้ว⁴ นั้นย่อมหมายความว่า จำนวนเงิน 3,000 ล้านบาทที่ต้องลงทุนไปเพื่อการประถมศึกษาแต่ละปีนั้นต้องสูญเสียไปประมาณ 1,000 ล้านบาทเพราะการลืมหนังสือวิธีป้องกันการลืมหนังสือก็คือการจัดหาหนังสือให้ไปถึงมือประชาชนโดยเฉพาะอย่างยิ่งในชนบทที่อยู่ห่างไกล ด้วยเหตุนี้กองการศึกษาผู้ใหญ่จึงได้เริ่มโครงการที่อ่านหนังสือพิมพ์ประจำหมู่บ้านขึ้นในปี พ.ศ. 2514

โครงการทดลองนี้ได้เริ่มจัดขึ้นเป็นครั้งแรกที่อำเภอเกาะคา จังหวัดลำปาง มีหมู่บ้านทดลองทั้งสิ้น 75 หมู่บ้าน คือ ตำบลเกาะคา 14 หมู่บ้าน ตำบลนาแก้ว 11 หมู่บ้าน ตำบลวังพร้าว 5 หมู่บ้าน ตำบลไหลหิน 11 หมู่บ้าน ตำบลลำปางหลวง 8 หมู่บ้าน ตำบลทุ่งงาม 6 หมู่บ้าน ตำบลเสริมขวา 8 หมู่บ้าน และตำบลเสริมซ้าย 12 หมู่บ้าน ประชากรในหมู่บ้านทดลองนี้ทั้งหมด 77,796 คน

⁴ กองการศึกษาผู้ใหญ่, กรมสามัญศึกษา, กองการศึกษาผู้ใหญ่ (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์คุรุสภา ลาดพร้าว, 2516), หน้า 14.

จุดมุ่งหมาย

กองการศึกษาผู้ใหญ่ กรมสามัญศึกษา ได้จัดโครงการที่อ่านหนังสือพิมพ์ประจำหมู่บ้าน โดยมีจุดมุ่งหมายดังนี้

1. เพื่อให้ประชาชนในชนบทได้ทราบข่าวสารและความรู้ต่าง ๆ
2. เพื่อส่งเสริมการอ่านและป้องกันการลืมนั่งสือ โดยเฉพาะในถิ่นที่จัดโครงการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จ
3. เพื่อสร้างนิสัยรักการอ่านให้ประชาชน

วิธีดำเนินการ

1. จัดตั้งคณะกรรมการดำเนินงานขึ้นในแต่ละจังหวัด ซึ่งประกอบด้วยผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นประธาน ศึกษาธิการจังหวัดเป็นรองประธาน หัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์จังหวัดเป็นเลขานุการ ศึกษาธิการจังหวัดหรือหัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์จังหวัดเป็นผู้ช่วยเลขานุการและกรรมการ และมีกรรมการอื่น ๆ อีกตามที่จังหวัดเห็นควร เพื่อพิจารณาอนุมัติกำหนดชนิดของหนังสือพิมพ์ และสถานที่ที่คณะกรรมการระดับหมู่บ้านเสนอ ทำการนิเทศ ติดตามและประเมินผล

2. กองการศึกษาผู้ใหญ่รับผิดชอบโครงการ พิจารณาอนุมัติการเลือกหนังสือพิมพ์รายวัน และติดต่อกดลงใหญ่แทนส่งหนังสือพิมพ์รายวันไปยังที่อ่านหนังสือพิมพ์ประจำหมู่บ้านวันละ 3 ฉบับ ถ้าหากท้องถิ่นใดมีหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นจะต้องมีหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นรวมอยู่ด้วย นอกจากนี้กองการศึกษาใหญ่ยังจัดส่งหนังสือพิมพ์สารผู้ใหญ่และสิ่งพิมพ์อื่น ๆ เพิ่มเติมประสานงานกับหน่วยงานต่าง ๆ เพื่อให้อ่านหนังสือพิมพ์ประจำหมู่บ้านให้เป็นประโยชน์ในการแจ้งข่าวสารและเอกสารต่าง ๆ

3. จัดตั้งคณะกรรมการระดับหมู่บ้าน ซึ่งประกอบด้วยบุคคลต่อไปนี้

- 3.1 กำนันหรือผู้ใหญ่บ้านเป็นประธาน
  - 3.2 ครูหรือผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน หรือแพทย์ประจำตำบลเป็นเลขานุการ
  - 3.3 ชาวบ้านหรือพระภิกษุประมาณ 3 ถึง 5 คนเป็นกรรมการ
- คณะกรรมการระดับหมู่บ้านทำหน้าที่ดำเนินงานจัดตั้งที่อ่านหนังสือพิมพ์

บริหารงาน และติดต่อกับประสานงานกับเจ้าหน้าที่ส่วนอำเภอและจังหวัด

4. สถานที่ตั้งที่อ่านหนังสือพิมพ์ประจำหมู่บ้านจะต้องเป็นเอกเทศ ณ บริเวณที่เป็นศูนย์รวมของประชาชนในหมู่บ้าน คณะกรรมการระดับหมู่บ้านมอบหมายให้ผู้รับผิดชอบดูแลที่อ่านหนังสือพิมพ์ และจัดใหม่ให้ความรับผิดชอบในการรับส่งหนังสือพิมพ์อย่างสม่ำเสมอ

5. ที่อ่านหนังสือพิมพ์ประจำหมู่บ้าน⁵ จะต้องมียี่งจำเป็นต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

- 5.1 มีป้ายชื่อที่อ่านหนังสือพิมพ์ประจำหมู่บ้าน
- 5.2 จัดใหม่โต๊ะสำหรับอ่านหนังสือพิมพ์
- 5.3 มีเก้าอี้หรือม้านั่งสำหรับนั่งอ่านหนังสือพิมพ์
- 5.4 มีกระดานสำหรับติดป้ายประกาศหรือหนังสือพิมพ์ผนัง
- 5.5 มีที่วางหนังสือพิมพ์ชนิดมีไม้วางพาดเป็นแผง
- 5.6 มีชั้นหรือตู้สำหรับเก็บหนังสือพิมพ์เก่าหรือวารสาร

6. ศึกษาวิเคราะห์การศึกษานิวไญ์ ศึกษาวิเคราะห์ฝ่ายสามัญศึกษาของจังหวัด ศึกษาวิเคราะห์จากภาคศึกษา และเจ้าหน้าที่กองการศึกษานิวไญ์จะเป็นเจ้าหน้าที่ในเทศทางด้านเทคนิค

7. งบประมาณสำหรับดำเนินงาน ในขั้นแรกใช้เงินกองทุนสมทบ และเมื่อเห็นว่างานได้ผลสมควรมุ่งหมายจึงตั้งไว้ในงบประมาณปกติ

ผลการดำเนินงาน

จากการติดตามผลโครงการทดลองในจังหวัดลำปางปรากฏว่า ประชาชนให้ความสนใจและร่วมมือในการดำเนินงานเป็นอย่างดี มีการจัดตั้งคณะกรรมการในระดับหมู่บ้านเพื่อรับผิดชอบโครงการ โดยจัดหาและดูแลรักษาสถานที่ ตลอดจนจัดสรรอุปกรณ์เครื่องใช้ที่จำเป็นและเอกสารสิ่งพิมพ์เพิ่มเติม ในแต่ละวันจะมีประชาชนมาใช้บริการอ่านหนังสือพิมพ์เป็นจำนวนมาก

โครงการที่อ่านหนังสือพิมพ์ประจำหมู่บ้านประสบผลสำเร็จในการกระตุ้นให้ประชาชนเห็นความสำคัญของการอ่าน ปลุกฝังนิสัยรักการอ่าน และป้องกันการลืมหนังสือของประชาชน

ในชนบทได้ กองการศึกษาผู้ใหญ่จึงวางแผน 5 ปีเพื่อขยายงานการจัดที่อ่านหนังสือพิมพ์ประจำหมู่บ้านออกไปทั่วประเทศ ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 แผนขยายการดำเนินงานโครงการจัดที่อ่านหนังสือพิมพ์ประจำหมู่บ้าน⁶

ปี	จำนวนหมู่บ้าน	จำนวนงบประมาณ
2515	75	88,900
2516	964	1,055,580
2517	3,121	3,426,858
2518	5,301	5,804,588
2519	7,725	8,458,875
รวม	17,186	18,834,811

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

003492

กองการศึกษาผู้ใหญ่ได้เริ่มทดลองโครงการแก้ไขการไม่รู้หนังสือแบบเบ็ดเสร็จเป็นครั้งแรกที่จังหวัดลำปางและจังหวัดแพร่ ในปี พ.ศ. 2514 ในขณะที่เดียวกันก็ทำการวิจัยและประเมินผลการทดลองควบคู่กันไป ตัวอย่างประชากรที่ใช้มี 2 กลุ่ม คือกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม กลุ่มทดลองได้จากการคัดเลือกนักเรียนผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จ 252 คน จากนักศึกษาที่สำเร็จจากโรงเรียนผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จในจังหวัดลำปางและจังหวัดแพร่ จังหวัดละ

⁶ กองการศึกษาผู้ใหญ่, กรมสามัญศึกษา, โครงการ แนวการจัดการดำเนินงานที่อ่านหนังสือพิมพ์ประจำหมู่บ้าน (กรุงเทพมหานคร: แผนกโสตและทัศนศึกษา กองการศึกษาผู้ใหญ่, 2515), หน้า 7.

10 โรงเรียน จำนวนนักศึกษาทั้งหมด 427 คน เป็นชาย 248 คน หญิง 179 คน ส่วนกลุ่มควบคุมได้จากการคัดเลือกนักศึกษานักศึกษาผู้ใหญ่ 16 คนจากโรงเรียนผู้ใหญ่ที่สอนตามหลักสูตรการศึกษาผู้ใหญ่แบบเดิม ในจังหวัดลำปางและจังหวัดแพร่ จังหวัดละ 1 โรงเรียน จำนวนนักศึกษา 49 คน เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินผลได้แก่แบบทดสอบความสามารถในการอ่าน แบบทดสอบความสามารถในการคิดเลข แบบทดสอบทั้ง 2 นี้แบ่งออกเป็น 9 ระดับเรียงจากง่ายไปหายาก และแบบสัมภาษณ์ตามความคิดเห็นและทัศนคติในเรื่องการทำมาหากิน การอนามัยและการวางแผนครอบครัว เศรษฐกิจและหน้าที่พลเมือง การรวบรวมข้อมูลกระทำ 2 ครั้ง ครั้งแรกเมื่อเริ่มโครงการ และครั้งหลังเมื่อจบโครงการ วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการหาค่าความแตกต่างระหว่างผลการสอบครั้งแรกและครั้งหลัง หาค่าเฉลี่ยของทั้ง 2 กลุ่ม แล้วใช้การทดสอบค่าที (t-test) ทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยทั้ง 2 กลุ่ม⁷

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล⁸ สรุปได้ดังนี้

ความสามารถในการอ่าน

1. นักศึกษานักศึกษาผู้ใหญ่ที่สอนแบบเบ็ดเสร็จมีความสามารถในการอ่านหนังสืออยู่ในระดับสูงกว่ากลุ่มควบคุมซึ่งสอนตามแบบเดิม แต่ความแตกต่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ
2. ความสามารถในการอ่านของนักศึกษานักศึกษาผู้ใหญ่ที่สอนแบบเบ็ดเสร็จเพิ่มขึ้นจากระดับเฉลี่ย 3.95 เป็น 6.42
3. ความสามารถในการอ่านโดยเฉลี่ยเมื่อสิ้นสุดโครงการแล้วอยู่ในระดับ 6.42 นี้แสดงว่า นักศึกษาโดยเฉลี่ยพอมีความสามารถที่จะอ่านประโยคง่าย ๆ ได้

⁷ กองการศึกษาผู้ใหญ่, กรมสามัญศึกษา, กระทรวงศึกษาธิการ, รายงานการประเมินผลโครงการการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จของจังหวัดลำปางและแพร่ (เอกสารอค์ลำเนา, 2514), หน้า 6.

⁸ ฉลอง บุญยานันท์, สรุปรายงานผลของการทดลองการสอนนักศึกษานักศึกษาผู้ใหญ่หลักสูตรเบ็ดเสร็จ (เอกสารอค์ลำเนา, กองการศึกษาผู้ใหญ่, 2514), หน้า 7 - 10.

ความสามารถในการคิดเลข

1. ความสามารถในการคิดเลขของนักศึกษาผู้ใหญ่ที่สอนแบบเบ็คเสร์จ สูงกว่าในกลุ่มควบคุม คือระหว่าง 6.53 และ 4.87 แต่ความแตกต่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ
2. การสอนตามหลักสูตรแบบเบ็คเสร์จทำให้ความสามารถทางการคิดเลข สูงขึ้น คือจากระดับเฉลี่ย 3.79 เป็น 6.53
3. ความสามารถในการคิดเลขโดยเฉลี่ยเมื่อสิ้นสุดโครงการอยู่ในระดับ 6.53 หมายความว่า นักศึกษาโดยเฉลี่ยพอมีความสามารถคิดเลขโจทย์หมวดสอบอย่างง่าย ๆ ได้

การเปลี่ยนแปลงทัศนคติพบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่เปลี่ยนแปลงทัศนคติไปเป็นอันมาก กล่าวคือ ในจำนวนความคิดเห็นที่ถามทั้งหมด 22 ข้อ ผู้เรียนเปลี่ยนทัศนคติไปจากเดิมไปในทางที่ต้องการอย่างมีนัยสำคัญถึง 18 ข้อ ส่วนอีก 4 ข้อ ผู้เรียนมีทัศนคติที่ถูกต้องตั้งแต่ต้นจึงมีการเปลี่ยนแปลงเล็กน้อย แต่ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ปี พ.ศ. 2517 สมทรง อัครกุล⁹ ได้ศึกษาระดับการรู้หนังสือของผู้สำเร็จการศึกษาจากโครงการแก้ไขการไม่รู้หนังสือแบบเบ็คเสร์จ และเปรียบเทียบกับระดับการรู้หนังสือของนักเรียนที่จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ว่าแตกต่างกันหรือไม่ เทียบเท่ากับระดับการรู้หนังสือของนักเรียนที่จบชั้นประถมศึกษาชั้นใด ตัวอย่างประชากรคือผู้สำเร็จการศึกษาจากโครงการแก้ไขการไม่รู้หนังสือแบบเบ็คเสร์จ จังหวัดขอนแก่น จำนวน 50 คน และสุ่มนักเรียนที่จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 2, 3 และ 4 จากโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด อําเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น กลุ่มละ 200 คน รวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบทดสอบมาตรฐานวิชาเลขคณิต และวิชาภาษาไทย ของกองการประถมศึกษา กรมสามัญศึกษา วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาคะแนนเฉลี่ย ขอบเขตของคะแนนเฉลี่ยของประชากรที่ระดับความเชื่อมั่น 95% และทดสอบค่าที (t-test) ผลการวิจัยปรากฏว่า ระดับการรู้หนังสือของผู้สำเร็จการศึกษาจากโครงการ

⁹สมทรง อัครกุล, "ระดับการรู้หนังสือของผู้สำเร็จการศึกษาจากโครงการแก้ไขการไม่รู้หนังสือแบบเบ็คเสร์จ" (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2517).

แก้ไขการไม่รู้หนังสือแบบเบ็ดเสร็จ มีขอบเขตของคะแนนเฉลี่ยเป็น 34.39% ถึง 42.50% ซึ่งต่ำกว่านักเรียนที่จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 แต่สูงกว่านักเรียนที่จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 และถ้าพิจารณาแยกเป็นรายวิชาปรากฏว่า ผู้สำเร็จการศึกษาจากโครงการมีความรู้วิชาภาษาไทยใกล้เคียงกับนักเรียนที่จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 แต่สูงกว่านักเรียนที่จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 แต่ความรู้วิชาเลขคณิตต่ำกว่านักเรียนที่จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 และใกล้เคียงกับนักเรียนที่จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย